

כתב האישום נגד קצא"א חושף: כך נראית רשלנות מקוממת

קצא"א טענה לפני שלושה חודשים שהסיכון לדליפה מהצנרת שלה הוא 1 ל-1,111 שנה. מאז היא הספיקה להיות מעורבת בדליפה אחת באשקלון, וכעת כתב האישום שהוגש נגדה בפרשת הדליפה בעברונה חושף את הרשלנות המקוממת של עובדי קצא"א, שהובילה לאחד האסונות הסביבתיים הגדולים בישראל

ענת רואה 02.11.21, 19:04 **כלכליסט**

כמעט שבע שנים לקח לפרקליטות עד שטרחה להגיש כתבי אישום נגד קצא"א וכמה מעובדיה בפרשת דליפת הנפט בשמורת עברונה' שהתרחשה בתחילת דצמבר 2014. במסגרת האירוע דלפו 5 מיליון ליטר נפט גולמי מצינור קצא"א אילת-אשקלון, וגרמו נזק חמור לשמורה ולסביבתה.

7 שנים אחרי דליפת הנפט בעברונה: כתב אישום נגד בעלי תפקידים בקצא"א

כתב האישום שהוגש כעת נגד קצא"א חושף את הרשלנות המקוממת שבה פעלו החברה ועובדיה ואת הסיכונים שלקחו על עצמם בביצוע עבודות בצינור, שהובילו לתוצאה הטרגית ולאחד האסונות הסביבתיים החמורים ביותר שידעה ישראל.

אלא שלמרות חומרת האירוע, כפי שהוא עולה ומשתקף מסעיפי כתב האישום, בפועל כיום נראה כי לאסון עברונה לא היתה השפעה מרתיעה. הוא לא טלטל את קצא"א ולא הוביל את המדינה להפיק לקחים כלשהם. ולהפך, באוקטובר 2020 חתמה קצא"א על ההסכם השנוי במחלוקת מול האמירויות לשינוע נפט דרך אותו קו צינור מאשקלון לאילת, וההסכם נענה בשתיקה מתעלמת מצד משרדי הממשלה בישראל.

ייתכן שאילו כתב האישום נגד קצא"א היה מוגש מוקדם יותר, היה קל יותר לארגוני סביבה – שמצאו את עצמם כמעט לבד במערכה בניסיון לבלום את ההסכם – לשכנע את בית המשפט העליון להתייחס ברצינות לעתירה נגד ההסכם, ולא להיענות שוב ושוב לבקשות הארכה שמבקשת המדינה. וייתכן שגם זה לא היה עוזר.

בפועל, לא רק שלמדינה נדרשו שבע שנים תמימות להגיש כתב אישום, גם ההליך האזרחי נגד קצא"א הסתיים לפני שנתיים בפשרה שנויה במחלוקת, שכותרתה היתה פיצוי בסך 100 מיליון שקל לציבור, אך מהשורות הקטנות ניתן היה להבין שהסכום הממשי שקצא"א תשלם נמוך בהרבה, והרתעה רבה כנראה שאין בו. 30 מיליון שקל מסכום ה"פיצוי" היו למשל הוצאות לשאיבת הנפט ופינוי הקרקע המזוהמת, ועוד 10 מיליון לעורכי דין ו-10 מיליון לתוכניות למען הסביבה של קצא"א וכך הלאה.

בסופו של דבר, שבע שנים אחרי, כבר אף אחד כמעט אינו זוכר את אסון עברונה, ומה שכן זוכרים הוא את העסקה החדשה שבה מעורבת קצא"א. במסגרת תשובתה לעתירה שהוגשה נגדה טענה קצא"א רק ביולי האחרון בפני בית המשפט העליון כי הסיכון לאירוע חמור של דליפת נפט ממתקניה עומד על השיעור הזניח של 1 ל-366,300 שנה.

לפי קצא"א, באותה תגובה, סקר סיכונים שערכה מוכיח כי הסבירות לאירוע דליפה שצנרת שמובילה את הדלק מהחוף לזרועות הטעינה הוא 1 ל-1,111 שנה, והסיכון לאירוע דליפה בזרועות המתחברות לאונייה הוא הגבוה ביותר, אך גם הוא רק אחת ל-24 שנה.

"קצא"א כחברה מודעת לרגישות הסביבתית הגדולה סביב המפרץ ופועלת כדי למגר ככל הניתן את הנזק על ידי אמצעי הגנה וטיפול שונים", טענה קצא"א וסיכמה כי הסיכון הטמון בפעילותה הוא "אפסי".

מסמך זה הוגש לבית המשפט שלושה חודשים לפני כתב האישום הנוכחי, החושף בפירוט נרחב את ההתרשלות של קצא"א ועובדיה שהובילה לדליפת הנפט החמורה.

בכתב האישום מפורט כיצד עבודות בצינור קצא"א נעשו באופן לקוי, **בהיעדר תכנון, תוך הפרת כללי בטיחות ונהלים ובהיעדר תיאום מספק בין גורמי התכנון והביצוע בקצא"א, וכל אלו הם שהובילו לתוצאה הטרגית.**

לפי כתב האישום, בעת ביצוע העבודה לא ניתנה הדעת למשמעויות תנאי ההזרמה של הנפט, לכיוון ההזרמה ומהירותה או לצורך לעגן את המחברים. בשעות אחרי הצהריים באותו יום החלה קצא"א בתהליך הזרמה בצינור של דלק גולמי, ובאותו יום עזב העובד מטעם קצא"א שהיה אחראי על העבודות את אתר העבודות בדרכו צפונה כדי להשגיח על ביצועו של פרויקט אחר. זאת בניגוד להיתר העבודה הכללי שהוצא לביצוע העבודה, שחייב את נוכחותו בעת ביצוע עבודות הריתוך.

במהלך ההזרמה נוצרו בצינור לחצים פנימיים הולכים וגדלים שהפעילו כוחות דחף, וסמוך לשעה 20:00 החלה דליפת הדלק הגולמי והצינור החל לזוז בתעלה. זה קרה בזמן שעובדים היו בתוך התעלה, ובתגובה הורה אחד העובדים על עצירת ההזרמה והידוק נוסף של בורגי האטימה של המחברים.

כחצי שעה מאוחר יותר, בשל הלחץ שנוצר בעת הזרמת הדלק, התנתק אחד המחברים, הצינור נשלף ודלק גולמי פרץ לסביבה בעוצמה רבה ובכמות של 5,000 קוב, בזמן שעובד היה בתוך התעלה.

התיאורים הללו על האופן שבו בוצעו העבודות בצינור קצא"א לא היו מן הסתם חלק מסקר הסיכונים, שהציג את ההסתברות לתקלות בצינור כאפסית עד כדי אחת למאות אלפי שנים.

מאז הגשת סקר הסיכונים לביהמ"ש, היתה הצנרת של קצא"א מעורבת בתקלה נוספת, שאירעה ב-30 באוגוסט 2021, ובמסגרתה "דליפה קטנה" ליד אשקלון הובילה לפינוי 800 טון קרקע מזוהמת ולצמצום בפעילות בתי הזיקוק בחיפה בשל עצירה זמנית של ההזרמה.

כל אלו יישארו כנראה מחוץ לדיון בבית המשפט העליון, שכן הדליפה האחרונה הוגשה אחרי העתירה, וכתב האישום הוא עדיין רק בחזקת כתב אישום, וייקחו עוד שנים עד שיוכרע.